

DOI 10.32782/city-development.2024.4-10

УДК 336.02

ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ДОТРИМАННЯ ФІСКАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ ДЕРЖАВИ У КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

Слободяник Анна Миколаївна

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри маркетингу
Національний авіаційний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6437-0033>

Могилевська Ольга Юріївна

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри економіки, підприємництва, менеджменту
Київський міжнародний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8482-7950>

Павловський Сергій Анатолійович

доктор медичних наук, професор,
директор
КНДУ «Науково-дослідний інститут соціально-економічного розвитку міста»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4087-6256>

Лисий Вадим Миколайович

здобувач третього рівня вищої освіти
Київський міжнародний університет
ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-3376-4034>

Циганій Віталій Васильович

здобувач третього рівня вищої освіти
Університет харчових технологій, Пловдив, Болгарія
ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-2881-6399>

Анотація. У статті досліджено особливостей податкової політики як інструменту дотримання фіскальних інтересів держави у контексті соціально-економічних процесів в Україні. Авторами доведено, що фіскальна політика є важливим інструментом для забезпечення економічної стабільності держави, який включає податкові та бюджетні механізми. У цьому контексті податкова політика стає одним із основних засобів впливу на економічний розвиток і соціально-економічні процеси, сприяючи досягненню оптимального балансу між фінансовими потребами держави і витратами на соціально-економічний розвиток. Одним із основних завдань податкової політики є забезпечення необхідних доходів для фінансування суспільних потреб, таких як освіта, охорона здоров'я, інфраструктура та соціальний захист. Однак важливою проблемою є те, що сучасна податкова система в Україні орієнтована більше на покриття бюджетного дефіциту, що веде до надмірного податкового тиску на підприємства. Це ускладнює ведення бізнесу і знижує інвестиційну привабливість країни. Реформа податкової системи повинна забезпечити відповідність міжнародним стандартам, зберігаючи при цьому традиції національної системи. Важливою складовою цієї реформи є створення прозорих механізмів збору податків, а також встановлення оптимальних податкових ставок, які б не гальмували розвиток підприємництва та стимулювали інвестиції. Крім того, важливим є досягнення ефективної податкової дисципліни та забезпечення адекватного контролю за виконанням податкових зобов'язань. Податкове законодавство має бути стабільним і зрозумілим, що дозволить зменшити рівень корупції та покращити бізнес-клімат. Загалом, ефективність податкової політики та її здатність стимулювати економічний розвиток залежать від здатності уряду знайти баланс між фіскальними потребами держави та розвитком соціально-економічних відносин у країні.

Ключові слова: фіскальна політика, соціально-економічна сфера, інфляція, політика держави, реформи.

© Слободяник А. М., Могилевська О. Ю., Павловський С. А., Лисий В. М., Циганій В. В., 2024

Актуальність проблеми. Фіскальна політика держави є одним із центральних інструментів макроекономічного регулювання, що відіграє ключову роль у забезпеченні економічної стабільності. Протягом багатьох років уряд використовував механізми податкового регулювання та бюджетних витрат для впливу на капітальні потоки та стимулювання інвестиційної активності як громадян, так і бізнесу. Водночас сучасна реалізація фіскального потенціалу залишається неповною, що наголошує на необхідності вдосконалення цього важливого механізму.

Ефективність фіскальної політики варіюється залежно від соціальних груп. Наприклад, зменшення податкового тиску часто сприяє переважно середньому класу, що є найчисленнішою економічною групою, тоді як у періоди економічної кризи саме він несе основне податкове навантаження. У свою чергу, державні витрати, спрямовані на окремі проекти, мають вибірко-вий вплив. Так, інвестиції у будівництво інфраструктурних об'єктів, таких як мости, створюють робочі місця для багатьох працівників, тоді як фінансування високотехнологічних проектів, наприклад, у космічній галузі, впливає лише на вузьке коло спеціалістів, не забезпечуючи значного підвищення зайнятості.

Одним із ключових викликів фіскальної політики є пошук оптимального рівня втручання держави в економічні процеси. Надмірна державна участь може призвести до зниження конкурентоспроможності, зменшення ефективності ринку та зростання бюрократизації. Водночас недостатнє втручання загрожує економічною нестабільністю, посиленням соціальної нерівності та недофінансуванням критично важливих сфер, таких як освіта, охорона здоров'я та розвиток інфраструктури.

Досягнення балансу між ринковими механізмами та державним регулюванням є головним завданням фіскальної політики для забезпечення сталого розвитку та соціально-економічної рівноваги.

Досягнення збалансованого підходу між ринковими механізмами та державним втручанням передбачає врахування як короткострокових, так і довгострокових наслідків. У найближчій перспективі фіскальна політика може слугувати потужним інструментом для стимулювання економіки або виходу з рецесії. Наприклад, під час економічного спаду уряд може збільшити бюджетні витрати для створення нових робочих місць та активізації споживчого попиту. У довгостроковій перспективі ключовими завданнями цієї політики є забезпечення сталого економічного розвитку, зменшення боргового навантаження та підвищення конкурентоспроможності національної економіки.

Не менш важливим є соціальний вимір фіскальної політики. Перерозподіл доходів через податкову систему та державні видатки значною мірою впливає на рівень соціальної справедливості та економічної рівності. Невважені рішення можуть поглибити економічну нерівність та спричинити зростання соціальної напруженості, що ускладнить досягнення суспільної гармонії.

Ефективність фіскальної політики залежить від здатності держави оперативно реагувати на зміни в економічній ситуації, враховуючи потреби різних соціальних груп. Це потребує не лише професійної економічної експертизи, але й рішучості в ухваленні складних, але необхідних рішень. Успішна реалізація фіскальної політики здатна не лише стабілізувати економічну ситуацію, але й сприяти сталому економічному розвитку, підвищенню рівня життя населення та зміцненню соціального добробуту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Багато науковців у своїх працях досліджували фактори, що впливають на реалізацію фіскальної політики, та аналізували її можливі наслідки. Серед них варто відзначити В.Л. Андрущенко, М.М. Весельського, І.В. Запатріну, І.Г. Лук'яненка, І.Х. Озерову, Дж. Серджента та І.Я. Чугунова. З іншого боку, Дж.-М. Кейнс, Г. Менк'ю, Д. Ромер, А.П. Лернер і М. Фрідман зосередили увагу на вдосконаленні підходів до фіскальної політики.

Окремі аспекти проблематики фіскального регулювання досліджували такі автори, як О. Бадрак, С. Гриневич, Т. Грицюк, Я. Жаліло, Д. Нікітенко, С. Юрій та інші. Незважаючи на значний науковий доробок у цій сфері, для підвищення ефективності фіскальної політики та усунення недоліків її механізмів все ще потрібні нові дослідження та розробка сучасних підходів.

Податкова політика держави є одним із ключових компонентів фінансової та економічної політики, що відіграє вирішальну роль у забезпеченні прозорості та легітимності соціально-економічних відносин. Вона слугує важливим інструментом, через який держава може стимулювати легальну економічну діяльність і зменшувати обсяги тіньової економіки.

Ефективне функціонування податкової системи потребує глибокого аналізу її поточного стану, а також розробки та впровадження дієвих стратегій адміністрування податків. Це включає створення механізмів, що сприяють справлянню податків, управлінню фіскальними процесами і підтримці підприємницької активності.

У контексті України, питання вдосконалення податкової політики, її впливу на економічний розвиток і соціальні процеси, а також механізмів її реалізації привертало увагу багатьох

дослідників. Серед них варто відзначити праці таких науковців, як О. Біленко, А.С. Галабурда, О.В. Желай, Л.О. Мороз, С. Савченко, А.В. Нечипоренко, Л.О. Першко, А.А. Чичник, С.О. Шевченко, К.І. Швабій та інших. Їхні дослідження підкреслюють важливість системного підходу до реформування податкової політики задля її адаптації до сучасних викликів і потреб економіки.

Мета статті полягає у дослідженні особливостей податкової політики як інструменту дотримання фіскальних інтересів держави у контексті соціально-економічних процесів в Україні.

Результати дослідження. Сучасна трансформація економічних відносин в Україні вимагає впровадження нових ідей для формування сприятливого середовища для фінансово-господарської діяльності та вирішення проблем, що виникають у різних секторах економіки. Основна особливість нинішньої економічної моделі полягає в тому, що суперечності, які виникають у багатьох галузях, зумовлені зміною підходів до господарювання, нестачею системності у фінансовій організації та впливом глобалізаційних процесів.

Сьогодні фінансова система є ключовою складовою економічного механізму, яка відображає організацію використання фінансів і структуру фінансових відносин в економіці. Це поняття охоплює значно ширше поле, ніж просто фінанси, адже розвиток фінансової системи нерозривно пов'язаний із формуванням фінансової теорії та практики. Історично фінансові відносини спочатку виникали як економічне явище, а згодом оформилися в окрему галузь науки.

Фінансові процеси тісно пов'язані з податками, які визначають економічні можливості держави у сфері розвитку науки, освіти, культури, забезпечення економічної безпеки та підвищення добробуту суспільства. Водночас податки виконують функцію перерозподілу доходів, зачіпаючи інтереси підприємців, громадян і різних соціальних груп.

Податки стають дедалі важливішим інструментом регулювання економіки. Уряд використовує податкові ставки та пільги для стимулювання або обмеження розвитку окремих галузей. Наприклад, підтримка інновацій та модернізації здійснюється шляхом звільнення від оподаткування витрат на технологічне оновлення виробництва. Такий підхід дозволяє державі спрямовувати розвиток економіки у стратегічно важливих напрямках.

Головними завданнями податкової політики є встановлення оптимального рівня оподаткування, який не гальмує розвиток підприємництва, і забезпечення достатніх бюджетних надходжень для реалізації державних функцій.

Таким чином, податкова система виступає не лише як інструмент наповнення бюджету, але й як засіб формування ефективної, стабільної та конкурентоспроможної економіки.

Податкова політика є важливим елементом фіскальної політики, оскільки саме через регулювання податкових ставок, бази оподаткування та механізмів збору податків уряд формує дохідну частину бюджету. Ефективна податкова політика впливає на макроекономічну стабільність, рівень зайнятості, економічну активність та інвестиційний клімат у країні.

Основні аспекти впливу податкової політики:

1. Формування бюджетних доходів. Податки є головним джерелом доходів бюджету, що дозволяє уряду фінансувати суспільні потреби, такі як освіта, охорона здоров'я, оборона, інфраструктура та соціальний захист. Від того, наскільки ефективно побудована податкова система, залежить стійкість фіскальної політики. Нестача податкових надходжень призводить до бюджетного дефіциту, який уряд змушений компенсувати запозиченнями, що підвищує боргове навантаження на економіку.

2. Стимулювання або стримування економічної активності. Через податкову політику уряд може стимулювати економічне зростання або, навпаки, охолоджувати економіку в разі перегріву. Наприклад, зниження податкових ставок сприяє збільшенню споживання та інвестицій, тоді як підвищення податків може зменшити попит та обмежити інфляційний тиск.

3. Рівень податкового навантаження та його розподіл. Податкова політика впливає на соціальну рівність через механізми перерозподілу доходів. Прогресивне оподаткування дозволяє зменшити розрив між багатими та бідними, тоді як регресивна податкова система може посилити нерівність. У цьому контексті важливо враховувати соціальні наслідки фіскальної політики, зокрема рівень доступу населення до базових послуг.

4. Інвестиційна привабливість. Оптимальна податкова політика, яка передбачає справедливе оподаткування бізнесу, стимулює підприємницьку активність та залучення інвестицій. Високі податкові ставки або складні адміністрування податків можуть створювати бар'єри для інвесторів, що послаблює фіскальний потенціал держави.

5. Податкова дисципліна та ефективність адміністрування. Рівень податкових надходжень залежить від ефективності збору податків і податкової дисципліни. Уникнення оподаткування та корупція у сфері податкового адміністрування можуть значно знизити дохідну частину бюджету, що вплине на реалізацію фіскальних програм.

Податкова політика є важливим інструментом впливу держави на соціально-економічні процеси. Це зумовлено зростаючою роллю держави у вирішенні економічних і суспільних завдань, що потребує залучення додаткових фінансових ресурсів. Податкові механізми впливають як на розвиток окремих економічних суб'єктів, так і на національну економіку загалом, оскільки в багатьох розвинених країнах податки забезпечують значний перерозподіл ВВП.

На сучасному етапі податкова політика займає центральне місце в економічному та соціальному житті України. Це обумовлено трансформацією економіки країни, орієнтованої на ринкові відносини, де фіскальні інструменти відіграють одну з провідних ролей у державному регулюванні. У ринкових умовах раціональна та збалансована податкова політика є ключовим чинником зростання виробництва, стимулювання інвестицій і підвищення рівня зайнятості. Відтак розробка ефективної податкової політики в Україні неможлива без застосування прогнорованих, обґрунтованих і дієвих підходів.

Податкову політику можна розглядати як сукупність правових, економічних та організаційних заходів, що реалізуються державою для регулювання податкових відносин. Її завдання полягає у встановленні оптимальних умов оподаткування, забезпеченні надходжень до бюджету та стимулюванні економічного зростання.

Основна мета податкової політики полягає у досягненні оптимального балансу між фінансовими потребами держави та витратами на соціально-економічний розвиток, враховуючи специфіку поточного етапу розвитку країни.

Залежно від цілей регулювання податкова політика може бути ліберально-стимулюючою, спрямованою на підтримку економічного зростання, або соціально-стримуючою, орієнтованою на перерозподіл доходів і зменшення соціальної нерівності.

Перший тип податкової політики властивий державам, що прагнуть збільшити обсяги виробництва, вихід на міжнародні ринки та підвищити доходи громадян. Така політика зазвичай супроводжується скороченням соціальних програм, наприклад, наданням податкових пільг для інвестицій. Країни, що переживають економічні кризи, часто застосовують цей тип політики. Серед таких держав сьогодні можна виділити Китай, Індію, Бразилію та інші країни Південно-Східної Азії.

Другий тип податкової політики характерний для країн із розвинутою ринковою економікою, що досягли високого рівня економічного розвитку. Такі країни орієнтовані на підтримку високих соціальних стандартів і кон-

курентоспроможності на глобальному ринку. Вони використовують високі податкові ставки, застосовують ПДВ у торгових операціях і стимулюють міжнародну міграцію капіталу. Така політика поширена в США, Західній Європі та Скандинавії.

Третій тип податкової політики, згідно з деякими науковцями, є політикою етатизму, де інтереси держави переважають над правами платників податків, а обов'язки останніх мають пріоритет. Цей тип характеризується податковим свавіллям, ігноруванням вимог законодавства, частими змінами законів з політичних причин та виконанням податковими органами функцій, які їм не властиві.

Основною проблемою сучасної податкової системи є те, що вона орієнтована на покриття бюджетного дефіциту шляхом вилучення доходів підприємств. Система має низку недоліків, серед яких:

- фіскальна орієнтація є основною для більшості змін податкового законодавства;
- законодавство, яке регулює оподаткування, є складним і нестабільним, а окремі норми часто суперечать одна одній. Багато питань оподаткування регулюються підзаконними актами, що створює правову невизначеність, що негативно позначається на підприємницькій діяльності та знижує привабливість економіки для іноземних інвесторів;
- витрати на управління окремими податками перевищують доходи, що надходять до бюджету;
- механізм митно-тарифного регулювання не дозволяє оперативного реагувати на зміни на світовому ринку та в структурі національної економіки.

Вищезазначені проблеми призвели до серйозної системної проблеми у податковій сфері – податкової заборгованості платників перед бюджетом і державними цільовими фондами. Це питання обумовлене численними чинниками, серед яких:

- відсутність ефективних механізмів контролю за виконанням фінансових зобов'язань підприємствами;
- масові бюджетні взаємозаліки, які ускладнюють своєчасне та повне виконання податкових платежів;
- тенденція до списання та реструктуризації податкової заборгованості підприємств;
- зневажливе ставлення до податків у суспільстві;
- ухилення від оподаткування, що викликане не тільки податковими ставками, але й нерівномірним розподілом податкового тягаря, корупцією, а також недосконалістю законодавства, яке регулює підприємницьку діяльність;

– наявність заборгованості держави з відшкодування податку на додану вартість.

Відсутність чіткого зв'язку між економічним розвитком і діяльністю суб'єктів податкової системи призвела до того, що податкова система розвивається окремо від економічних процесів. Це, в свою чергу, стимулює компанії до мінімізації прибутку, аби уникнути високого податкового навантаження.

Реформування податкової системи України має базуватись на розумінні того, що існуюча система вже склалася і не потребує кардинальних змін, хоча й має певні недоліки. Тому розробка нової податкової бази повинна зберігати традиції існуючої системи, враховуючи при цьому міжнародні тенденції розвитку податкових систем.

Податкова система України повинна відповідати вимогам соціальної держави, зокрема, щодо рівня фінансування суспільних благ, відповідно до положень Конституції. Податкова реформа має на меті накопичення достатніх фінансових ресурсів для виконання конституційних функцій держави.

Необхідно створити таку податкову систему, яка б стимулювала економічний розвиток і сприяла формуванню повноцінних суб'єктів ринкової економіки. Одночасно з цим слід поступово вирішувати проблему бюджетного дефіциту, досягати фінансової стабільності та забезпечувати сталий економічний ріст. Для цього потрібно змінити сам механізм оподаткування та цільове спрямування податків.

Реформування податкової системи повинно ґрунтуватися на принципах прозорості та фінансової достатності. Це означає, що дохідна частина бюджету має бути достатньою для виконання державних функцій без дискримінації окремих платників податків, а сума податків повинна відповідати вартості державних благ і послуг. У процесі подальшого реформування доцільно впроваджувати гнучкі механізми податкового регулювання, які зможуть адаптуватися до змін у макроекономічній ситуації, а також використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології для покращення податкової практики.

Таким чином, реформа податкової системи повинна бути спрямована на вирішення актуальних проблем та створення більш сприятливих умов для національних виробників, зокрема через стимулювання інвестиційних програм. Важливими елементами цієї реформи є надання пільгового оподаткування, підвищення прозорості пільг та зміцнення їх стимулюючих і регулюючих функцій, що забезпечить ефективну орієнтацію податкової політики на досягнення бажаних економічних результатів.

Висновки. Реформа податкової системи в Україні є необхідною для забезпечення ефективного економічного розвитку та фінансування державних функцій. Існуюча податкова система потребує модернізації, оскільки її фінансова орієнтація не завжди відповідає потребам підприємств і економіки в цілому. Основними проблемами є складність законодавства, високий рівень податкового навантаження, податкова заборгованість і зневажливе ставлення до податків у суспільстві.

Податкова система має виконувати важливу роль у регулюванні економіки, стимулюючи розвиток бізнесу, залучення інвестицій і соціальну рівність. Реформа повинна ґрунтуватися на принципах прозорості, фінансової достатності та гнучкості. Важливим елементом стане впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій для покращення податкової практики та адаптації до змін у макроекономічній ситуації.

Податкова політика має бути спрямована на створення сприятливих умов для національних виробників, стимулювання інвестицій і забезпечення достатніх надходжень до бюджету для реалізації державних завдань. Оптимальний баланс між потребами держави та економічними умовами країни дозволить сформувати стабільну, конкурентоспроможну економіку.

У підсумку, реформування податкової системи повинно сприяти не тільки покращенню фінансової ситуації, але й створенню умов для економічного зростання, підтримки підприємництва та залучення інвестицій, що є основою сталого розвитку України.

Бібліографічний список:

1. Кемпбелл Р. Макконнелл, Стенлі Л. Брю. Аналітична економія: принципи, проблеми і політика. Ч. 1. Макроекономіка: пер. з англ. Львів, 1997. 672 с.
2. Лук'яненко І.Г., Сидорович М.Я. Бюджетно-податкова політика України. Київ, 2014. 227 с.
3. Слободяник А., Могилевська О., Павловський С., Лисий В. Особливості фінансової політики України та Китаю: актуальні проблеми у забезпеченні економічного відновлення. *Київський економічний науковий журнал*. 2024. № 6. С. 130–139. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2024-6-18>
4. Слободяник А., Могилевська О., Парій Л. Особливості формування фінансової державної політики у період рецесій. *Розвиток міста*. 2024. № 2 (02). С. 102–112. DOI: <https://doi.org/10.32782/city-development.2024.2-13>
5. M. Ayhan Kose, Naotaka Sugawara, Marco E. Terrones. Global Recessions. *Policy Research Working Paper*. 2020. № 9172. P. 1–71.

6. Mesea O. E. The Analysis on the Cyclical Behaviour of Fiscal Policy in the EU Member States. *Procedia Economics and Finance*. 2013. № 6. P. 645–653.
7. Mark P. Keightley. Fiscal Policy Considerations for the Next Recession. *Congressional Research Service*. № R45780. 2019. P. 1–16.
8. Official site of the World Bank. URL: <http://www.worldbank.org>
9. Raju Huidrom, M. Ayhan Kose, Franziska L. Ohnsorge. Challenges of Fiscal Policy in Emerging and Developing Economies. *Policy Research Working Paper*. 2016. № 7725. P. 1–35.
10. Official site of the International Monetary Fund. URL: <http://www.imf.org>
11. Antonio Spilimbergo, Steve Symansky, Olivier Blanchard, Carlo Cottarelli. Fiscal Policy for the Crisis. *IMF staff position note*. 2008. P. 1–37.
12. Joshua Aizenman, Gurnain Kaur, Pasricha Net. Fiscal Stimulus During the Great Recession. *NBER working paper series*. 2011. № 16779. P. 1–45.
13. Andrew Watt, Mariya Nikolova. A Quantum of Solace? An Assessment of Fiscal Stimulus Packages by EU Member States in Response to the Economic Crisis. *European Trade Union Institute*. 2009. № 05. P. 1–40.
14. Slobodianyuk A., Maryna A., Kosovets H., Tsiukalo L., Abuselidze G. Ensuring Competitive Advantages of the Banking Sector of Ukraine in the Context of Global Digital Transformation. In *Digital Technology and Changing Roles in Managerial and Financial Accounting: Theoretical Knowledge and Practical Application*. Emerald Publishing Limited. 2024. P. 215–227.
15. Abuselidze G., Slobodianyuk A. Pandeconomic Crisis and Its Impact on Small Open Economies: A Case Study of COVID-19. *Advances in Intelligent Systems and Computing*. 2021. No. 1258. P. 718–728. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-030-57450-5_61

References:

1. Kempbell R. Makkonell, Stenli L. Briu (1997). *Analitichna ekonomii: pryntsyipy, problemy i polityka*. Ch. 1. Makroekonomika: per. z anh. Lviv, 672 p.
2. Lukianenko I. H., Sydorovych M. Ia. (2014). *Biudzhethno-podatkovna polityka Ukrainy*. Kyiv, 227 p.
3. Slobodianyuk A., Mohylevska O., Pavlovskiy S., Lysyi V. (2024). Osoblyvosti fiskalnykh polityk Ukrainy ta Kytaiu: aktualni problemy u zabezpechenni ekonomichnoho vidnovlennia. *Kyivskiy ekonomichnyi nauk-ovyi zhurnal*, no. (6), pp. 130–139. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2024-6-18>
4. Slobodianyuk A., Mohylevska O., Parii L. (2024). Osoblyvosti formuvannia fiskalnoi derzhavnoi polityky u period retsesii. *Rozvytok mista*, no. (2 (02)), pp. 102–112. DOI: <https://doi.org/10.32782/city-development.2024.2-13>
5. M. Ayhan Kose, Naotaka Sugawara, Marco E. Terrones (2020). Global Recessions. *Policy Research Working Paper*, no. 9172, pp. 1–71.
6. Mesea O. E. (2013). The Analysis on the Cyclical Behaviour of Fiscal Policy in the EU Member States. *Procedia Economics and Finance*, no. 6, pp. 645–653.
7. Mark P. Keightley (2019) Fiscal Policy Considerations for the Next Recession. *Congressional Research Service*. no. R45780, pp. 1–16.
8. Official site of the World Bank. Available at: <http://www.worldbank.org>
9. Raju Huidrom, M. Ayhan Kose, Franziska L. Ohnsorge (2016) Challenges of Fiscal Policy in Emerging and Developing Economies. *Policy Research Working Paper*, no. 7725, pp. 1–35.
10. Official site of the International Monetary Fund. Available at: <http://www.imf.org>
11. Antonio Spilimbergo, Steve Symansky, Olivier Blanchard, Carlo Cottarelli (2008) Fiscal Policy for the Crisis. *IMF staff position note*, pp. 1–37.
12. Joshua Aizenman, Gurnain Kaur, Pasricha Net (2011). Fiscal Stimulus During the Great Recession. *NBER working paper series*, no. 16779, pp. 1–45.
13. Andrew Watt, Mariya Nikolova (2009). A Quantum of Solace? An Assessment of Fiscal Stimulus Packages by EU Member States in Response to the Economic Crisis. *European Trade Union Institute*, no. 05, pp. 1–40.
14. Slobodianyuk A., Maryna A., Kosovets H., Tsiukalo L., Abuselidze G. (2024). Ensuring Competitive Advantages of the Banking Sector of Ukraine in the Context of Global Digital Transformation. In *Digital Technology and Changing Roles in Managerial and Financial Accounting: Theoretical Knowledge and Practical Application*. Emerald Publishing Limited, pp. 215–227.
15. Abuselidze G., Slobodianyuk A. (2021). Pandeconomic Crisis and Its Impact on Small Open Economies: A Case Study of COVID-19. *Advances in Intelligent Systems and Computing*, no. 1258, pp. 718–728. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-030-57450-5_61

TAX POLICY AS AN INSTRUMENT FOR MAINTAINING THE FISCAL INTERESTS OF THE STATE IN THE CONTEXT OF SOCIO-ECONOMIC PROCESSES IN UKRAINE

Anna Slobodianyuk

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of Marketing Department
National Aviation University

Olga Mohylevska

Doctor of Economic Sciences, Professor,
Head of Economics, Entrepreneurship, Management Department
Kyiv International University

Serhii Pavlovskiy

Doctor of Medical Sciences, Professor,
Director
Communal Research Institute
«Research Institute of Socio-Economic City Development»

Vadym Lysyi

Postraduate Student
Kyiv International University

Vitalii Tsyhanii

Postgraduate Student
University of Food Technology, Plovdiv, Bulgaria

Summary. The article analyzes the peculiarities of tax policy as an instrument for observing the fiscal interests of the state in the context of socio-economic processes in Ukraine. The authors prove that fiscal policy is an important tool for ensuring the economic stability of the state, which includes tax and budgetary mechanisms. In this context, tax policy is becoming one of the main means of influencing economic development and socio-economic processes, contributing to achieving an optimal balance between the financial needs of the State and the costs of socio-economic development. One of the main tasks of tax policy is to provide the necessary revenues to finance public needs, such as education, healthcare, infrastructure and social protection. However, an important problem is that the current tax system in Ukraine is focused more on covering the budget deficit, which leads to excessive tax pressure on enterprises. This makes it difficult to do business and reduces the country's investment attractiveness. The reform of the tax system should ensure compliance with international standards while preserving the traditions of the national system. An important component of this reform is to create transparent tax collection mechanisms and set optimal tax rates that do not hinder business development and stimulate investment. It is also important to achieve effective tax discipline and ensure adequate control over the fulfillment of tax obligations. Tax legislation should be stable and clear, which will reduce corruption and improve the business climate. In general, the effectiveness of tax policy and its ability to stimulate economic development depend on the government's ability to strike a balance between the fiscal needs of the state and the development of social and economic relations in the country.

Keywords: fiscal policy, socio-economic sphere, inflation, government policy, reforms.

Стаття надійшла до редакції 17.11.2024